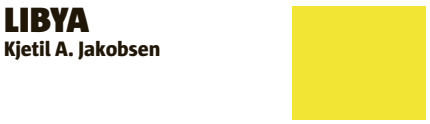

FN-sak er fredssak

Under overskriften «Glad for krigen» bringer Klassekampen 23. mai et intervju med undertegnede om intervensjonen i Libya. Intervjuet var gjennomlest og er i sin skjønneste orden. Uten mitt vitende er imidlertid oppslaget gitt en overskrift og en ingress som gjør at intervjuobjektet fremtrer som en lite seriøs deltaker i ordskiftet om Libyas tragedie. Den som leser intervjuet vil se at det er resolusjon 1973 jeg gleder meg over. Jeg gleder meg over at krigen skjer i FNs regi og i folkerettslige former, og sier at intervensjonen var å foretrekke framfor å sitte stille og se på at en despot myrdr opposisjonen. Overskriften «Glad for krigen» er tendensios, særlig når det i ingressen heter at «Jakobsen har lenge ivret for militær intervensjon i Libya». For leseren kan det dermed se ut som jeg har hisset til krig siden Ronald Reagan prøvde seg på Gaddafi. Men jeg gikk første gang inn for humanitær intervensjon i Libya for seks uker siden, da det ble klart at regimet besvarte demonstrasjonene med massakrer og bruk av utenlandske leietropper. Jeg advarte da mot at intervensjonen ville bli blodigere og mer risikabel, jo lenger det internasjonale samfunnet ventet med å gripe inn. Gaddafi er dessverre ikke den typen diktator som det er mulig å kaste med fredelige midler, eller med internt opprør overhodet.

Midt oppe i alt det grusomme kan man imidlertid glede seg over at verdenssamfunnet faktisk makter å samle seg og å handle. Å styrke FNs sikkerhetspolitiske rolle har vært og er fredssakens beste håp. I og med resolusjon 1973 har klodens folk tatt et lite skritt nærmere en tilstand der krig er ulovlig og umulig, med mindre den erklæres av verdensdemokratiet og til forsvær for grunnleggende menneskerettigheter.

diktator med sin militærmaskin og torturkamre på den ene siden – og en sosial opprørsbevegelse som skriker etter militær hjelp, på den annen side.» Videre om den faktiske virkningen av bombekrigen: «Realitetene er at det Vesten så langt har forpurret i Libya, er en diktators grusomme massakre av en oppstand.» Eller kanskje: «Som Libya og andre eksempler viser, kan det reelle spørsmålet være om Vesten i en gitt situasjon skal stå og se på folkemord, eller bruke militære midler for å hindre det.»

Aristoteles, en av grunnleggerne av våre vestlige verdier, iallfall intellektuelt, ville funnet mer patos enn logos i dette. Men Østerud er jo det godes advokat, forstår jeg, med Karl Marx-sitat på engelsk til og med. Likevel: Jeg drar kjensel både på «folkemordet» og «diktatoren». I Kosovo-krigen – den humanitære intervensjonen – i 1999 skulle jo også en gal diktator hindres i å begå et folkemord. Det viste seg i stedet at verdens største flyarmada ble stilt til disposisjon for UCK, en lite representativ albansk «opprørsbevegelse» som driver forretning med det meste, har det vist seg, også organer – med serbere som ufrivillige donorer, så ufrivillige at de måtte få et skudd i hodet først.

Men tilbake til Libya og det «sosiale» opprøret: På ei gresk nettside leser jeg at en av de velkleddede frontfigurerne for dette, Ali Al Issawi, har en PhD i privatisering. Kanskje han har tenkt å privatisere det libyske helsevesenet, som pussig nok skal være så effektivt, i følge statistikk fra FN og Verdensbanken, at de har den laveste barnedødeligheten i hele regionen? Libya under den ravgale diktatoren skal også ha det høyeste utdanningsnivået. Antallet fattige virker påfallende lite. Gjennomsnittsinntekten beskrives som «higer middle income» av Verdensbanken.

Østberg er ikke helt dum. Han gjennomskuer sin egen metode: «Argumentasjonen tilpasses situasjonen, men konklusjonen er gitt.»

Østberg bruker altså en del ord, i sitt forsvær for edel vestlig bombe-krig. Av ord han ikke bruker, vil jeg nevne ett: olje.

Jo Eggen, forfatter eggen_jo@hotmail.com

Borgerkrig

Kjetil A. Jakobsen, Oslo kjejakobs@gmail.com

Konkret analyse?

Øvind Østberg kritiserer Klassekampen og Erling Borgen for ikke å basere bombemotstanden «på en konkret analyse av hva som faktisk foregår og hva aksjonens faktiske virkning er», 28. mars. En slik konkret analyse basert på fakta – om Libya – har derimot Østberg. Den består mest av adjektiver, men også noen substantiver: «For hva har vi? En brutal, grisk og ravende gal

Sammen med USA fikk de vedtatt den famøse resolusjonen som gjør FN til en fredsbevarende vits. Og Norge har selvfølgelig ingen motforestillinger når USA og Nato sier hopp, eller rettere sagt: BOMB!

At SV nå ikke lenger er uklare når det gjelder synet på Nato, men går aktivt inn for at Nato og vestens maktapparat skal delta på en side i borgerkrigen i Libya, er simpelthen skamfullt for venstresida i Norge. Hvor er de politiske analysene, hvor er kunnskapen om konflikten, hvor er de i SV som tør si noe annet (og kan bringe fakta på bordet), enn det USA og de mest konservative politikerne i Europa sier? Her i Kina og i BRIC landene for øvrig, samt i Venezuela og mange asiatiske land tør en i hvert fall det. Men det er åpenbart at den parlamentariske venstresida i Norge ikke i stand til å ha en annen mening enn den USA og Nato har.

For et forfall sammenliknet med situasjonen på 1960-tallet da venstresida i hvert fall forsøkte å forstå verden. Nå prøver de å gjøre noe med den uten å kunne noe som helst om den annet enn det Obama, Sarkozy og Cameron forteller dem.

Arnulf Kolstad, p. t. i Kina Arnulf.Kolstad@svt.ntnu.no

Unøyaktig-hetenes demagogi?

Redaktør Bjørgulv Braanen refererer i «Ulikhetens filosofi?» (15. mars) et foredrag av Dag Østerberg om John Rawls på Universitetet i Oslo uten å nevne at mange på møtet påpekte grove feil i Østerbergs fremstilling av Rawls. Hilde Bojer, Tore Wig og Emil Aas Stoltenberg korrigerer noen av feilene i innlegg 23. mars. I forbindelse med at feilene også kommer på trykk i boken «Troen på markedet» som i går ble utgitt av forlaget Res Publica, kan noen flere kommentarer være på sin plass.

For det første: les, i stedet for Østerbergs fremstilling, deler av Rawls' egen bok, «A Theory of Justice» (1971), hans senere fremstillinger, eller Cathrine Holsts gode tolkning i «Hva er feminisme» (Universitetsforlaget 2009) – en tolkning Østerberg blankt avviser uten argumenter.

Østerberg mener at Rawls' rettferdighetsteori tillater all økonomisk ulikhet så lenge de «dårligst stilte» også får det litt bedre. Det skulle altså være greit at store entreprenører tjener enorme summer, så lenge de på bunnen dermed får det litt bedre. Til støtte for sitt syn siterer Østerberg filosofen Lars Svendsen i Civita, som visstnok har hevdet at Rawls' teori tillater store ulikheter «hvis denne ulikheten innebærer at de dårligst stilte faktisk får det bedre enn med *en annen* fordeling» (min uthevning).

Rawls' «forskjellsprinsipp» går i korthet ut på at samfunnsinstitusjonene bør sikre at livsinntekt fordeles likt, med mindre økonomisk ulikhet gjør at de dårligst stilte får mer enn en slik likefordeling ville gitt. Politikerne bør altså etablere og opprettholde økonomiske spillere-

gler, skatter, utdanningssystem osv. som sikrer en likefordeling av livslønn. Avvik tillates bare dersom ulik livslønn gjør at det minste stykket av den økonomiske samfunnsakten blir større enn med en slik likefordeling.

Østerbergs (og Svendsens?) tolkning svikter derfor på minst to punkter:

1. Rawls' «forskjellsprinsipp» tillater ikke enhver økonomisk ulikhet som løfter de dårligst stilte opp fra nivået de er på i dagens urettferdige samfunn. Ei heller tillater prinsippet større incentiver til noen enn det som trengs for å øke de dårligst stilles livsinntekt.

2. Slike økonomiske ulikheter er også begrenset av de to andre prinsippene i Rawls' teori om rettferdighet, slik Wig og Aas Stoltenberg påpekte i sitt innlegg. Økonomisk ulikhet får ikke være så stor at den truer innbyggenes likeverdige reelle politiske og sivile rettigheter; ei heller får økonomisk ulikhet påvirke den reelle sjanselikheten til utdannelse og så videre.

For ordens skyld: at Dag Østerberg forkaster Rawls' teori om rettferdighet på sviktende grunnlag betyr selvsagt ikke at Rawls har rett. Men for å kunne avgjøre dette, må man lese og vurdere hva Rawls skrev og hvordan han argumenterte for sin teori.

Forlaget Res Publica har en «kritisk grunnholdning til mange av dagens nyliberale politiske 'sanningar'.» Det sier noe om forlagets holdninger og sannhetssøking når de i boken «Troen på markedet» plasserer og beskriver Rawls som en av «nyliberalismens sentrale ideologer.» Og det sier kanskje noe om Klassekampen når redaktøren velger å videreforme denne feilinformasjonen ukritisk. Rawls' argumenter om økonomisk ulikhet fortjener mer oppmerksomhet – og bedre kritisk granskning – i Res Publica og hos andre som har et «positivt syn på den norske samfunnsmodellen.»

Andreas Føllesdal, professor i politisk filosofi, UIO andreas.follesdal@nchr.uio.no

Stivbeint

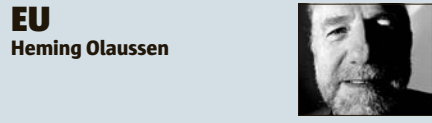

Det strenge skillet mellom fiksjon og sakprosa, som praktiseres på å mekanisk av Den norske Forfatterforening, samsvarer ikke med virkelighetens stadig mer hybride litterære uttrykksformer.

Nå har jeg lest Morten A. Strøksnes' vakre, eksistensielt gripende on the road-skildring «Rett vest – Cape Cod til Big Sur» for annen gang, og jeg spør meg selv hvordan det kvalitetsvurderende rådet til Den Norske Forfatterforening hadde reagert hvis Strøksnes hadde kalt sin velskrevne beretning for en roman og gitt sin søkende globetrotter et oppdiktet navn.

Eller hvis polakken Ryszard Kapuscinski hadde vært norsk, og levert tekstmirakler som «Fotballkrigen», «Imperiet» og «Ibenholt» til DnF sammen med en søknad om medlemskap: hva ville foreningens dommere ha svart da? Selv mener jeg at Kapuscinskis magiske fortellerstemme er på høyde med det ypperste innenfor verdens autoriserte skjønnlitteratur. Samme ambivalente forhold til sjangerbetegnelsen sakprosa har jeg når det gjelder svenske Ronny Ambjørnssons «Mitt förnamn är

President uten velgere

EU-president Herman van Rompuy er på Norgesbesøk. I dag innleder han om EUs rolle i Europa og verden på Europakonferansen i Oslo. «Jeg foretrekker lesere fremfor velgere» uttalte han i 2010 ved en lansering i Brussel av boken «Inside the World of Herman van Rompuy». Han fastslo ved samme anledning: «Jeg snakker ikke her som en politiker, men en fri mann. Jeg har ingen velgere.» De siste meningsmålingene om norsk EU-medlemskap vil neppe gjøre ham mer begeistret for folkets røst.

Herman van Rompuy er president for Det europeiske råd, EU-landenes toppmøter. Han er EUs øverste mann ifølge Lisboa-traktaten, og er utpekt av medlemslandenes statsledere. Den tidligere belgiske statsministeren er visstnok en smidig diplomat, men har hatt en stri tøm etter at han tiltrådte presidentembetet for et drøyt år siden. Rompuy er en ivrig føderalist og har gjort euroen til et spørsmål om EU-prosjektets overle-

«Kun 42 prosent har tillit til unionens institusjoner»

velse. Han er også symptomatisk for EUs byråkratisering og rettsliggjøring av politikken. Hans redsel for åpen politisk konflikt virker til tider nesten komisk – særlig når han insisterer på at EU har full kontroll i eurokrisen. Spriket mellom retorikk og realiteter har vært så gapende at svenske E24 utropte ham til Brussels svar på «Komiske Ali», Iraks beryktede informasjonsminister.

Rompuy har altså ikke velgere å ta hensyn til. Men kan han forsvare at befolkningen i medlemslandene ikke får si sin mening om de omfattende reformene om økonomisk styring som nå ligger på bordet i EU? Det såkalte stabilitetsfondet skal gjøres permanent. Den europeiske stabilitetsmekanismen, ESM, skal ha en utlånskapasitet på 500 milliarder euro. Dette er noe langt mer enn et finansiell redningsfond for euroen, det handler om selve maktfordelingen i EU. Landene settes i praksis under formynderska-

Ronny» og Karin Sveens «En klassereise – Et livshistorisk essay». Begge bøker er litterært (sic) på nivå med Edvard Hoems «Mors og fars historie», men selv Hoem ville kanskje ikke ha sluppet gjennom DnFs nåløye med denne enestående biografiske fortellingen alene.

Et nest siste eksempel til ettertanke: Kan «Austerlitz» av W. G. Sebald kalles en roman, eller er det et realistisk Holocaust-epos i besettende språklig forklledning vi har å gjøre med her?

Og la meg i min forvirring spørre til slutt: I hvilken litterær kategori (les: bås) hører den fantastiske prosaen til argentineren Jorge Luis Borges hjemme, med sin eventyrlige blanding av forskjellige realitetsplan?

Jan Carlsen, skribent arkitekturtekst@gmail.com

TRAGISKE HERMAN? Herman van Rompuy har en stri tøm med eurokrisen, men det er EUs demokratiske underskudd som virkelig burde bekymre EU-presidenten, mener Heming Olausson.

FOTO: REUTERS/SCANPIX

pet til både EU-kommisjonen, Den europeiske sentralbanken og IMF.

Rompuy har funnet frem til en av EUs såkalt forenklede prosedyrer for traktatendringer, der deler av traktaten kan endres direkte av EUs toppmøte, uten noe konvent eller videre prosesser i medlemslandene.

«Kun 42 prosent har tillit til unionens institusjoner»

Formelt har nok Rompuy sitt på det tørre, men særlig demokratisk er det ikke. Irene var de eneste som fikk stemme over Lisboa-traktaten. Når traktaten igjen skal endres skjer det altså uten noen form for folkelig medvirkning i medlemslandene.

EU-toppmøtet før helgen behandlet også flere andre tiltak for strengere økonomisk styring av landene, med blant annet samordning av skatter, endringer av arbeidsmarked og lønnsnivå og EU-kontroll av statsbudsjettene. Europeiske LO (ETUC) har krevd at denne «konkurransepakten» må behandles i folkeavstemming. Tidligere denne månedens fastslo Euro-LO, i en felles uttalelse med et tjuetall organisasjoner fra 15 EU-land, at dette er en «krigerklæring mot Europas befolkning; mot arbeidere, pensjonister, offentlige tjenester og deres brukere – alt som gjør den europeiske sosiale modellen så verdifull». Denne pakten gir et kraftig press

Ferske løgner

Vi er vant til store ord og små handlinger når det gjelder klimaproblemet. Men avstanden mellom teori og praksis når nye rekorder i Statoils selvbilde. Års- og bærekraftrapport for 2010 ble lagt fram 25. mars, og her heter det: « ... Statoil har som mål å drive virksomhet på en måte som sikrer bærekraftig utvikling, og hvor vi bidrar til at miljøskader reduseres ... Statoils ambisjon er å fortsatt være en industrileder når det gjelder lav klimapåvirkning fra våre aktiviteter.» Dette kan de altså skrive etter å ha etablert seg i Canadas oljesand-

kan man spørre hvem som skal «styre Statoil», når det ikke er Staten med sine 67 prosent av aksjene?! Jens Stoltenbergs ansvarsfraskrivelse gjør det mulig for Statoil å fortsette en bokstavelig talt skitten virksomhet, selv om den er på kollisjonskurs med Grunnlovens § 110 B: « ... Naturens Ressourcer skal defineres ud fra en langsiktig og alsidig Betragtning, der ivaretager denne Ret ogsåaa for Efteslægten.»

Norge har også underskrevet OECDs Retningslinjer for fernasjonale selskapers samfunnsansvar: « ... Verne og sikre miljøet og folks helse og sikkerhet. Selskapet bør også opprette et miljøforvaltningsorgan og ha beredskapsplaner for å forebygge, dempe og begrense alvorlige miljøskader og helseskader.»

Gjennom Statoils virksomhet bryter Norge sine egne lover og forpliktelser, og fører en på politikk etter ensidige markedsprinsipper. Men miljøproblemer, og særlig klimaendringer, viser stadig tydeligere at vi trenger en total omlegging av kursen. Det hjelper ikke med *technical fix* som litt CO2-lagring her, litt rensing der. Som kjent hjelper det heller ikke med en topp moderne fiskeflåte, hvis havet er svart.

The Guardian offentliggjorde nylig en undersøkelse som viste at EU-borgerne frykter de vil bli fattigere de neste ti årene (14. mars). Det er en dyp uro for den økonomiske fremtiden blant befolkningen i store EU-land som Frankrike, Polen, Spania, Storbritannia og Tyskland. I en situasjon der arbeidsløsheten i EU har lagt seg stabil rundt ti prosent synes frykten berettiget. Kritikken og misnøyen mot EU har økt i mange medlemsland. EUs eget Eurobarometer fra 2010 viser at langt under halvparten, 42 prosent, har tillit til unionens institusjoner.

Hvordan håndterer Rompuy dette? Foreløpig svært dårlig. I en tale om Europas tilstand i Berlin i november beskrev han det han oppfattet som voksende fiendtlighet mot EU, og mente at tanken om at land kunne forlate EU var en «aggressiv nasjonalisme som kan føre til krig» (9. november 2010). Det er lite komisk ved et slikt utsagn. Hvis ikke Herman Van Rompuy bedre tar innover seg unionens demokratiske underskudd, risikerer han å bli husket ikke bare som EUs komiske Ali, men også tragiske Herman.

Heming Olausson, leder Nei til EU heming.olausson@neitileu.no

kan man spørre hvem som skal «styre Statoil», når det ikke er Staten med sine 67 prosent av aksjene?!

Jens Stoltenbergs ansvarsfrskrivelse gjør det mulig for Statoil å fortsette en bokstavelig talt skitten virksomhet, selv om den er på kollisjonskurs med Grunnlovens § 110 B: « ... Naturens Ressourcer skal defineres ud fra en langsiktig og alsidig Betragtning, der ivaretager denne Ret ogsåaa for Efteslægten.»

Norge har også underskrevet OECDs Retningslinjer for fernasjonale selskapers samfunnsansvar: « ... Verne og sikre miljøet og folks helse og sikkerhet. Selskapet bør også opprette et miljøforvaltningsorgan og ha beredskapsplaner for å forebygge, dempe og begrense alvorlige miljøskader og helseskader.»

Gjennom Statoils virksomhet bryter Norge sine egne lover og forpliktelser, og fører en på politikk etter ensidige markedsprinsipper. Men miljøproblemer, og særlig klimaendringer, viser stadig tydeligere at vi trenger en total omlegging av kursen. Det hjelper ikke med *technical fix* som litt CO2-lagring her, litt rensing der. Som kjent hjelper det heller ikke med en topp moderne fiskeflåte, hvis havet er svart.

Sidsel Mørck, forfatter sidmoerc@online.no

EU og SV

Nei til EU-leder Heming Olausson spør hvor jeg har det fra, at det fins 30 prosent EU-tilhengere i SV? Jeg kan ha kommet til å trekke for raske konklusjoner, men faktum er at mindre enn 70 prosent av SVs velgere stemmer nei til EU. For å få klarhet i saken, har jeg kontakta Gallupfirmaet Klassekampen bruker – men der får jeg til svar at «det koster penger» å gå så detaljert inn i materialet! Og penger – det har ikke jeg!

Således havner vi – til sjuende og sist og heldigvis – i politikken. La oss si at omtrent halvparten av de 500 millioner menneskene som bor i EU stemmer «sosialistisk». Det er et faktum at det store flertallet av disse velgerne slutter opp om EU, *som prosjekt*: Fred og solidaritet.

Det er Norge som er unntaket, der flertallet av sosialistene er mot EU.

Fins det gode argumenter mot EU? Ja! Men det er også sårnn, at alle argumentene du har *mot* EU blir til argumenter *for* – den dagen du grunnleggende sett har endra standpunkt. For å ta et brennaktuelt spørsmål; den økonomiske krisa i hele Europa, men ganske spesielt i Irland, Hellas og Portugal. Det er beviselig ikke EUs skyld at disse landene har havna i gjorma. Men det er faktisk EUs fortjeneste at noen – altså EU – gjør sitt beste for å dra dem på tørr grunn!

Ville de bosteds- og arbeidsløse i Irland og Hellas hatt det bedre, om de *ikke* hadde EU i ryggen? Tror Olausson kanskje at de irske og greske finansakrobatene hadde tedd seg annerledes, om de opptrådte i hva Nei til EU-lederen vil kalle sjølstendige stater?

Nei til EU greier til og med dette: Å få det til å bli *negativt* at unionen hjelper de som har kommet lengst ut å kjøre!

Arild Rønsen arild@puls.no